

Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Aan de griffier van de Vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit  
De heer R. Jansma  
Postbus 20018  
2500 EA DEN HAAG

<b>Datum:</b>	5 januari 2021	<b>Contactpersoon:</b>	dr. L. van Duinen
<b>Kenmerk:</b>	Rli 2021/16	<b>Telefoon:</b>	0615369330
<b>Bijlage(n):</b>	-	<b>E-mail:</b>	lianne.vanduinen@rli.nl

Betreft: nadere toelichting waardedaling en nadeelcompensatie

Geachte heer Jansma,

Op 16 november jongstleden heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) in uw commissie een toelichting gegeven op het advies *Stop bodemdaling in veenweidegebieden: het Groene Hart als voorbeeld*. Tijdens deze briefing heeft de Rli toegezegd om zijn standpunt omtrent waardedaling en nadeelcompensatie nader te verduidelijken, en om in samenhang hiermee in te gaan op het beleid van de Provincie Friesland terzake. Met deze brief voldoen we aan deze toezegging.

*Vooraf: het Rli-advies over bodemdaling en de toekomst van veenweidegebieden*

In het advies benadrukt de Rli de noodzaak van sturen op afname van de bodemdaling in veenweidegebieden via een strategie van vernatting. Deze strategie kan grote gevolgen hebben voor agrariërs in het gebied. Een toekomst van veenweidegebieden zonder boeren is voor de Rli echter ondenkbaar. Het oer-Hollandse landschap van weide en sloten hoort bij het DNA van Nederland. De landbouw, en meer specifiek de melkveehouderij, blijft nodig als beheerder van dat landschap. Ook bij een hoger waterpeil achten wij het evenwel mogelijk om te blijven boeren op de veenweidegebieden, zij het dat de bedrijfsvoering zal moeten worden aangepast. Aanvankelijk door in voor- en najaar meer vee op te stallen en voer aan te kopen om de teruglopende grasopbrengst te compenseren, en bij verdere vernatting bijvoorbeeld door lichtere machines en lichter vee met een veel lagere veebezetting. De raad meent dat boeren bij de omslag in hun werkwijze door de overheid moeten worden ondersteund, financieel en met kennis.

Onze reactie op de gestelde vragen / gevoerde discussie bestaat vervolgens uit de volgende vijf hoofdpunten:

*1. Nadeelcompensatie kán aan de orde zijn*

Allereerst sluit de Rli geenszins uit dat nadeelcompensatie bij een aanpak van bodemdaling aan de orde kan zijn. De raad wijst in dit verband op de tekst van het advies (p. 62 gedrukte versie): "In sommige gevallen kan compensatie nodig zijn voor boeren in veenweidegebieden die als gevolg van een herinrichting en een hoger waterpeil te maken krijgen met waardedaling van hun grond. (...) Bij wijziging van het waterpeilbeheer zal dus moeten worden onderzocht of er aanleiding is tot het treffen van een nadeelcompensatieregeling voor grondeigenaren en grondgebruikers". De raad doet



in zijn advies echter geen uitspraak over de vraag in welke mate respectievelijk waar nadeelcompensatie feitelijk aan de orde is.

### *2. Nadeelcompensatie moet aan criteria voldoen*

Wij wijzen er overigens wel op dat die nadeelcompensatie moet voldoen aan de algemene criteria uit de Algemene Wet Bestuursrecht. Deze wet krijgt binnenkort een aanvulling met een algemeen regime voor nadeelcompensatie. Nadeelcompensatie is aan de orde als er sprake is van schade die 1) uitgaat boven het normale maatschappelijke risico; 2) die een benadeelde in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft; en die 3) niet door de benadeelde met maatregelen binnen redelijke grenzen had kunnen worden voorkomen of verminderd. Als aan deze criteria wordt voldaan, dan kunnen grondeigenaren een beroep doen op nadeelcompensatie.

Naast de criteria uit de Algemene Wet Bestuursrecht moet ook worden voldaan aan de Europese staatssteunregels. Wat in billijkheid betaald mag worden aan nadeelcompensatie, moet voldoen aan de Europese staatssteuntoets.

### *3. Naast nadeelcompensatie ook andere vormen van tegemoetkoming mogelijk*

Een derde punt is volgens de raad dat de mate waarin men overgaat tot schadevergoeding ook afhangt van andere manieren om grondeigenaren tegemoet te komen. Naast een omschakelingspremie aan boeren, een herinrichtingsfonds voor het gebied en de inzet van POP-gelden, bepleit de raad in het advies over bodemdaling een vergoeding aan boeren voor CO<sub>2</sub>-opslag (c.q. niet meer uitstoten) in veenweidegebieden.


### *4. Termijnen waarop de plannen vooraf bekend zijn*

Of nadeelcompensatie nodig is, hangt mede af van de termijn waarop de plannen vooraf bekend zijn: "Als de herinrichtingsplannen al lang van te voren bekend zijn, is compensatie niet nodig. Agrarische ondernemers hebben er dan lang genoeg van tevoren rekening mee kunnen houden en kunnen hun gebouwen en dergelijke tegen die tijd hebben afgeschreven. Bij een herinrichting op relatief korte termijn ligt compensatie wél voor de hand" (pagina 62 gedrukte versie). Dit betekent dat hoe langer de aanpassingstijd is, hoe groter de kans dat de vereiste aanpassingen voor eigen risico zijn. Hoe korter, hoe groter de kans op nadeelcompensatie. De Rli stelt in zijn advies een tussendoel voor bodemdalingsreductie in 2030 en een streefdoel voor 2050. De vraag is of deze termijnen zo dichtbij zijn dat nadeelcompensatie aan de orde kan zijn. Dat is in abstracto, los van het specifieke gebied en de bodemgesteldheid, echter niet op voorhand vast te stellen.

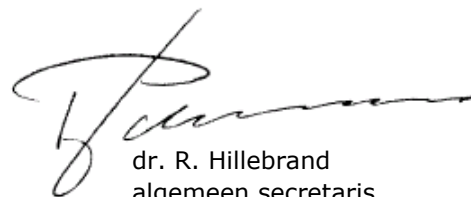
### *5. Geen oordeel over Veenweideprogramma 2021-2030 Provincie Friesland*

Tot slot: op hoofdlijnen liggen het advies van de Rli en het Veenweideprogramma van de provincie Friesland in elkaars verlengde. De vermindering van bodemdaling vergt actieve sturing van de overheid, en uitvoering samen met alle betrokkenen. De Rli constateert dat Friesland een actief en uitvoeringsgericht beleid wil voeren, gericht op reductie van de bodemdaling. De Rli constateert ook dat Friesland nadeelcompensatie in het vooruitzicht stelt. De Rli spreekt over het beleid van de provincie geen waardeoordeel uit. Het is aan de Friese politiek om daarover te besluiten. En het is meer in het bijzonder niet aan de Rli om te bepalen in hoeverre de in het vooruitzicht gestelde nadeelcompensatie voldoet aan de daarvoor geldende criteria.

Hoogachtend,



ir. J.J. de Graeff  
voorzitter



dr. R. Hillebrand  
algemeen secretaris